



**XXIII Konferencja Naukowo-Techniczna
Rynek Energii Elektrycznej
Kazimierz Dolny, 25-27 kwietnia 2017 r.**



**„PAKIET ZIMOWY” KOMISJI
EUROPEJSKIEJ A KIERUNKI
I REALIZACJA POLITYKI
ENERGETYCZNEJ DO 2030 ROKU**

Józef PASKA, Tomasz SURMA

Politechnika Warszawska, Instytut Elektroenergetyki

CEZ Polska

Polityka energetyczna Unii Europejskiej

Cele polityki energetycznej Unii Europejskiej:

1. Bezpieczne dostawy energii - zapewnienie niezawodnych dostaw, w miejscach w których występuje zapotrzebowanie.
2. Wzmocnienie konkurencji między podmiotami działającymi na rynku, aby zapewnić przystępne ceny dla odbiorców.
3. Zrównoważone dostawy energii, obniżenie emisji gazów cieplarnianych, ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko i ograniczenie uzależnienia od paliw kopalnych.

Dokumenty strategiczne UE:

- Strategia energetyczna 2020₍₂₀₁₀₎
- Unia Energetyczna₍₂₀₁₅₎
- Strategia Bezpieczeństwa Energetycznego₍₂₀₁₄₎
- Strategia energetyczna 2030₍₂₀₁₄₎
- Strategia energetyczna 2050₍₂₀₁₁₎

Tymczasem w Polsce:

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku₍₂₀₀₉₎

Przedsiębiorstwa energetyczne są poddawane nieustającej presji politycznej i regulacyjnej. Coraz częściej realizacja polityki energetycznej poszczególnych państw członkowskich jest uzależniona od regulacji przygotowywanych na poziomie Unii Europejskiej.

Główne składowe Pakietu Zimowego

- Komunikat Komisji Europejskiej „Czysta Energia dla Wszystkich Europejczyków”
- Rynek energii elektrycznej i odbiorcy energii
 - Rewizja rozporządzenia w sprawie wewnętrznego rynku energii elektrycznej
 - Rewizja dyrektywy w sprawie wspólnych zasad wewnętrznego rynku energii elektrycznej
 - Rewizja rozporządzenia ustanawiającego Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki
 - Rozporządzenie w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej
 - Sprawozdanie końcowe z badania sektorowego dotyczącego mechanizmów zapewniających zdolności wytwórcze
- Efektywność energetyczna
 - Rewizja dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej
 - Dokument towarzyszący „Ramy regulacyjne w zakresie opomiarowania i rozliczania konsumpcji energii”
 - Rewizja dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków
 - Rewizja rozporządzenia ustanawiającego ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią
- Rewizja dyrektywy o odnawialnych źródłach energii
- Rozporządzenie w sprawie zarządzania Unią Energetyczną
- Komunikat Komisji Europejskiej „Przyspieszenie Innowacji”
- Sprawozdanie Komisji Europejskiej „Ceny i koszty energii w Europie”
- Fundusze – sprawozdanie z działalności
 - Europejski program energetyczny na rzecz naprawy gospodarczej
 - Europejski Fundusz na rzecz efektywności energetycznej

Wewnętrzny rynek energii elektrycznej

- Trzeci Pakiet Energetyczny z 2009 roku określił ramy regulacyjne i wpłynął na kształt obecnego rynku energii. Główne cele:
 - Wzmocnienie budowy wewnętrznego rynku energii
 - Unormowanie zasad dostępu do sieci, w tym priorytet dla odnawialnych źródeł energii
 - Zmiana sprzedawcy energii
 - Oddzielenie działalności operatorskich i handlowych
 - Niezależny operator sieci przesyłowej
 - Zasady w transgranicznym obrocie energią elektryczną
 - Wzmocnienie roli Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki
 - Ustanowienie Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki
 - Wzmocnienie działalności Europejskiego Stowarzyszenia Operatorów Systemów Przesyłowych
- Ceny energii elektrycznej na rynku hurtowym nie generują sygnałów inwestycyjnych dla nowych mocy wytwórczych lub modernizacji istniejącego majątku wytwórczego. Obecna nadpodaż mocy nie stwarza bodźców do planowania wystarczających zdolności wytwórczych do pokrycia zapotrzebowania na energię w przyszłości.
- Komisja diagnozuje, że wiele krajów wciąż utrzymuje reżim taryfowania cen energii elektrycznej.
- Kraje członkowskie wdrażają indywidualne rozwiązania, które mają poprawić sytuację wytwórców energii – brak harmonizacji i koordynacji na wewnętrznym rynku energii.
- Odbiorcy energii coraz częściej stają się aktywnymi uczestnikami energii, w tym autoproducentami.

Wewnętrzny rynek energii elektrycznej

- **Główne proponowane zmiany na wewnętrznym rynku energii:**
 - Obowiązek bilansowania produkcji energii elektrycznej na wszystkie źródła o mocy powyżej 250 kW. Możliwość tworzenia grup bilansujących.
 - Ujednolicenie zasad w obrocie energią elektryczną, zasad funkcjonowania rynku dnia bieżącego, rynku dnia następnego oraz kontraktów terminowych.
 - Zniesienie dotychczasowych ograniczeń cenowych. Dopuszczalne ograniczenie dla ceny ujemnej -2000 EUR/MWh.
 - Zobowiązanie do transparentnego określenia „kosztów energii niedostarczonej”.
 - Zniesienie priorytetu dla przesyłu energii wytworzonej w źródłach wykorzystujących zasoby odnawialne oraz dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji.
 - Przegląd stref cenowych i ustanowienie nowych obszarów, biorąc pod uwagę aktualne ograniczenia sieciowe, nowe zdolności wytwórcze.
 - Cykliczna ocena wystarczalności zdolności wytwórczej.
 - Możliwość wdrożenia mechanizmów rynku mocy ale pod pewnymi warunkami, w tym ocena wystarczalności w regionie, dostęp do rynku dla jednostek wytwórczych zainstalowanych w innych krajach, pomoc jedynie dla źródeł o emisyjności poniżej 550 g CO₂/kWh.
 - Powstanie Regionalnych Centrów Operatorskich.
 - Ustanowienie Europejskiego Stowarzyszenia Operatorów Sieci Dystrybucyjnych.

Inne składowe Pakietu

■ Zarządzanie Unią Energetyczną

- Obowiązek przygotowania Krajowego zintegrowanego planu w zakresie energii i klimatu na okres 2021-2030 oraz na kolejne okresy dziesięcioletnie, z perspektywą do roku 2050.
- System sprawozdań z realizacji planu.
- Wdrożenie systemu wykazu emisji gazów cieplarnianych a także polityk, środków oraz prognoz dla ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

■ Efektywność energetyczna

- Wiążący cel: 30% do 2030 roku.
- Utrzymanie obowiązków dla przedsiębiorstw energetycznych uzyskania 1,5% corocznych oszczędności zużycia energii przez odbiorców energii.
- Nowe standardy dla budynków, obowiązek przygotowania strategii renowacji budynków.
- Wymogi instalowania punktów ładowania pojazdów energią elektryczną.

■ Odnawialne źródła energii

- Wiążący cel na poziomie UE: 27% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii do 2030 roku.
- Cele niewiążące na poziomie krajowym ale odniesienie do Planów w zakresie energii i klimatu.
- Systemy wsparcia tylko rynkowe – aukcje.
- Otwarcie mechanizmów dla źródeł wytwórczych zainstalowanych w innych krajach.
- Równoprawny z innymi źródłami dostęp do sieci i brak priorytetu w przesyle i dystrybucji energii.
- Ograniczenie barier administracyjnych, zasada tzw. „jednego okienka”.
- Promocja dla produkcji ciepła i chłodu z wykorzystaniem odnawialnych zasobów energii.

Potencjalny wpływ Pakietu Zimowego na przedsiębiorstwa energetyczne

- 28 lutego 2017 roku rozpoczęły się negocjacje poszczególnych dokumentów Pakietu Zimowego na poziomie prac Rady Unii Europejskiej. Rozpoczęły się także prace w Parlamencie Europejskim, który wraz z Radą UE zatwierdzi końcowe wersje regulacji.
- W zakresie wspólnych zasad wewnętrznego rynku energii na poparcie zasługiwać będą te regulacje, które:
 - tworzą zasady równego udziału w rynku dla wszystkich wytwórców energii, bez względu na technologię,
 - zwiększają bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej,
 - służą efektywnej i na równych warunkach integracji źródeł wykorzystujących odnawialne zasoby energii,
 - zapewniają skuteczne, technologicznie neutralne sygnały inwestycyjne,
 - aktywizują odbiorców energii, zachęcają do stosowania elastyczności strony popytu i podaży,
 - pozwalają na efektywne funkcjonowanie rynków długoterminowych,
 - zapewniają integrację rynku hurtowego i detalicznego oraz nie pogarszają funkcjonowania zasad bilansowania systemów.

Potencjalny wpływ Pakietu Zimowego na przedsiębiorstwa energetyczne

- Równocześnie zagrożeniem dla realizacji indywidualnych strategii biznesowych będą regulacje, które ograniczają swobodę kształtowania miksu energetycznego, dyskryminują wybrane technologie i tworzą przewagę dla innych. Takie rozwiązania mogą w konsekwencji przyczynić się do ograniczenia bezpieczeństwa energetycznego, za które są odpowiedzialne poszczególne państwa członkowskie.
- Z pewnością dyskusyjne będą także regulacje nadające uprawnienia regionalnym centrom dyspozytorskim, Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki. Z jednej strony należy spodziewać się poparcia dla działań mających na celu rozwój współpracy między państwami w zakresie zapewniania stabilnych dostaw energii elektrycznej i urealnienia zasad wspólnego rynku energii, z drugiej strony należy mieć na uwadze wyzwania związane z przekazywaniem kompetencji należących do krajowych operatorów systemu przesyłowego oraz regulatora na rzecz ACER oraz nowych organów współpracy międzynarodowej. Być może takie regulacje zostaną postrzeżone jako zbyt daleko idące i będą wymagać dokładnego sprecyzowania kompetencji poszczególnych podmiotów w zakresie interwencji i oddziaływania na przedsiębiorstwa działające na rynkach lokalnych. Państwa i przedsiębiorstwa, aby mogły w pełni odpowiadać za bezpieczeństwo dostaw, muszą mieć ku temu odpowiednie narzędzia, nie ograniczone przez instytucje zewnętrzne.

Potencjalny wpływ Pakietu Zimowego na przedsiębiorstwa energetyczne

- Poważnym wyzwaniem dla planowanych do wprowadzenia regulacji rynku mocy będą mieć przepisy ograniczające pomoc publiczną dla jednostek wytwórczych emitujących powyżej 550 g CO₂/kWh. Przepisy te będą stanowić największe wyzwanie dla krajów, które wykorzystują paliwa kopalne i które potrzebują wdrożenia rozwiązań dla zapewnienia dostaw energii oraz przeprowadzenia modernizacji istniejącego majątku wytwórczego.
- Wydaje się, że wiele pozytywnych zmian, które z przychylnością zostaną zaakceptowane przez przedsiębiorstwa energetyczne, zaproponowano w projekcie dyrektywy o odnawialnych źródłach energii:
 - Cel długoterminowy na rok 2030 tworzy wizję rozwoju energetyki odnawialnej po 2020 roku.
 - Wprowadzenie celu, jako wskaźnikowego daje krajom członkowskim większą swobodę w realizacji tego celu, niemniej z drugiej strony w krajach gdzie polityka energetyczna nie promuje w wystarczający sposób tych źródeł, może pojawić się ryzyko ponoszenia środków na rzecz platformy finansowej zarządzanej przez Komisję Europejską.
 - Mechanizmy ograniczające bariery administracyjne, w tym narzędzie „jednego okienka”.
 - Udział mocy transgranicznych w krajowych systemach wsparcia i ograniczenia techniczne w przesyle mogą być dyskutowane.
 - Wsparcie dla produkcji ciepła oraz chłodu w źródłach wykorzystujących zasoby odnawialne powinno uwzględniać lokalny charakter rynków ciepła.

Potencjalny wpływ Pakietu Zimowego na przedsiębiorstwa energetyczne

- Należy spodziewać się, że zmiany dyrektywy o efektywności energetycznej także znajdą poparcie wielu krajów członkowskich i przedsiębiorstw energetycznych. Zapewne dyskutowany będzie poziom celu, który Komisja zwiększyła do 30%, z proponowanych wcześniej 27%.
- Wydłużenie perspektywy dla poprawy efektywności energetycznej do 2030 roku daje przedsiębiorstwom przewidywalność mechanizmów oraz systemów wsparcia.
 - Rozwój nowych działalności i usług energetycznych.
 - Aktywizacja odbiorców energii.
 - Rozwój działalności w formule ESCO.
 - Pojawiają się nowe produkty.
- Istotnych zmian należy spodziewać się także w budownictwie. Termomodernizacja oraz nowe standardy efektywności energetycznej budynków wraz z obowiązkiem stosowania systemowych i indywidualnych rozwiązań dla ogrzewania i chłodzenia będą wymuszać zmianę dotychczasowej działalności przedsiębiorstw ciepłowniczych.

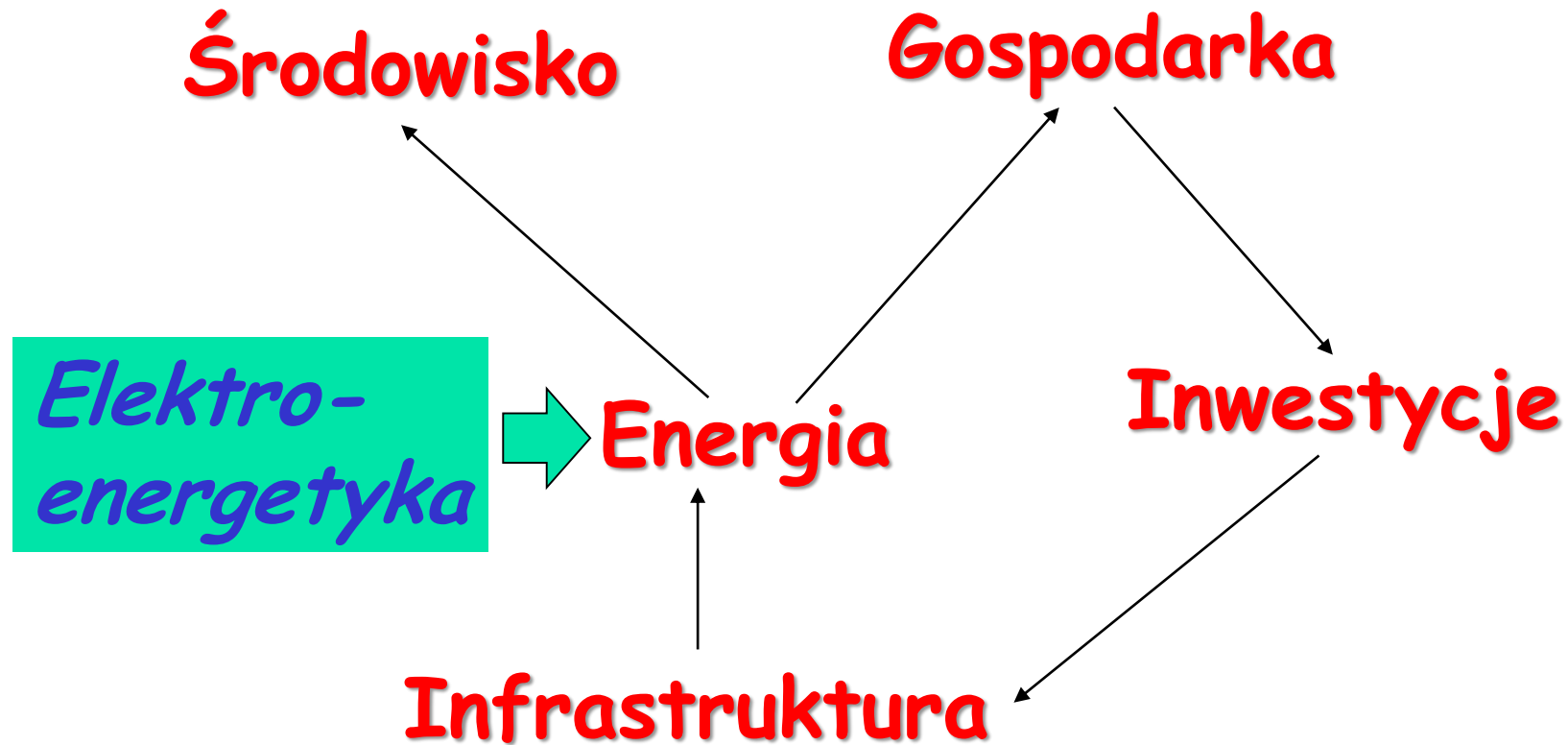
Wnioski

- Istotną rolę w kreowaniu zachowań przedsiębiorstw energetycznych coraz częściej odgrywają decyzje polityczne oraz tworzone na tej podstawie regulacje. Uczestnicy rynku prowadzą działalność pod presją ryzyka oraz uwarunkowań obecnych trendów, zachodzących w skali globalnej, a to one wyznaczają w istotnym zakresie ramy możliwych strategii.
- Obecny model rynku energii nie nadąża za uwarunkowaniami oraz potrzebami. Zmieniające się relacje kosztów technologii i paliw prowadzą do zmian struktury produkcji energii. Ceny energii nie kreują wystarczających sygnałów inwestycyjnych dla nowych mocy wytwórczych, a nawet dla modernizacji, tak aby w dłuższej perspektywie zapewnić pokrycie zapotrzebowania na energię elektryczną. Coraz częściej istotną rolę w zapewnieniu dostaw energii pełnią odnawialne źródła energii, promowane mechanizmami wsparcia. Odbiorcy energii, bazując na rosnącej świadomości, stają się aktywnymi uczestnikami rynku energii, często wytwarzając energię na własne potrzeby.

Wnioski

- Komisja Europejska od ponad dekady prowadzi działania nakierowane na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Dokumenty „Pakietu zimowego”, to kontynuacja dotychczas realizowanej polityki. Przedstawione projekty dokumentów z założenia mają realizować priorytety Komisji dla wdrożenia celów politycznych roku 2030, przy jednoczesnym wprowadzeniu wspólnego rynku i urynkowaniu wspieranych dzisiaj technologii.
- Propozycje Komisji w szczególny sposób będą oddziaływać na istniejące jednostki wytwórcze, wykorzystujące paliwa kopalne. Ważnym będzie by w procesie negocjacyjnym znaleźć „złoty środek”, aby uwarunkowania w których obecnie znajduje się energetyka wpisać właściwie w szczegółowe programy realizacyjne, proponowane przez Komisję.

Czas pokaże czy i jak Pakiet Zimowy wpłynie na ...





XXIII Konferencja Naukowo-Techniczna Rynek Energii Elektrycznej Kazimierz Dolny, 25-27 kwietnia 2017 r.



Prof. dr hab. inż. Józef PASKA

Politechnika Warszawska, Instytut Elektroenergetyki

jozef.paska@ien.pw.edu.pl



**Wydział
Elektryczny**

POLITECHNIKA WARSZAWSKA

Dr inż. Tomasz SURMA

CEZ Polska

tomasz.surma@cezpolska.pl

